

Pisz ładniej! Czytaj lepiej!

Nie wystarczy zwracać uwagę. Należy szukać przyczyny brzydkiego pisma, nietrzymania linii podczas pisania, trudności z czytaniem.

Jednym z układów sensorycznych odpowiadających za poprawne czytanie, pisanie, przerysowywanie, odwzorowywanie wzorów jest **analizator wzroku** i związana z tym tzw. **percepcja wzrokowa**.

Analizator wzroku to skomplikowany system, składający się z:

- receptorów znajdujących się w oku,
- dróg wstępujących układu nerwowego, którymi bodźce wzrokowe „pędzą” do ośrodka wzroku,
- ośrodka wzroku znajdującego się w mózgu, w którym bodźce są analizowane, modulowane,
- dróg zstępujących, którymi sygnał z informacją z ośrodka wzroku „pędzi” do efektorów,
- efektorów, który wykonuje polecenie płynące z ośrodka wzroku i szybko reaguje.

Przy prawidłowej pracy całego systemu odpowiedź powinna być adekwatna do bodźca.

Ale nie zawsze tak jest. Po drodze może wystąpić problem w każdym z tych segmentów.

Dlatego gdy zauważycie Państwo, że dziecko często przeciera oczy lub mówi, że oczy bolą lub jest rozkojarzone, a czas koncentracji uwagi jest zbyt krótki, należy koniecznie rozpocząć poszukiwanie przyczyn takiego stanu rzeczy.

Gdy dziecko jest małe trudno zauważyć problem. Nasilają się lub raczej są bardziej zauważalne, gdy dziecko zaczyna naukę szkolną. Zmieniają się warunki. Mniej jest zabawy a więcej przystolikowych zajęć z jednoczesną dłuższą fiksacją wzroku na zadanych zadaniach.

Nauczyciel etapu wczesnej edukacji (kl. 1-3) jest najlepszym obserwatorem. Zawsze podkreślam rolę nauczyciela w procesie wczesnego diagnozowania ucznia. Jest „lekarzem pierwszego kontaktu w warunkach szkolnych”. To nauczyciel pierwszy mówi o problemach z koncentracją uwagi, o tym, że dziecko nie trzyma linii podczas pisania, że jest problem z różnicowaniem liter, myli litery, wolniej czyta od pozostałych itp.

Dlatego konieczna jest wizyta u okulisty. Z doświadczenia wiem, że nawet jeżeli okulista powie, że jest ok., zalecam konsultacje u ortoptyka.

W większości przypadków diagnoza ortoptyka pokazuje problem i zazwyczaj dziecko wraca do szkoły z okularami i zestawem ćwiczeń. Dobrze jest to badanie zrobić już w grupie „0” kierując się zasadą: „**Im wcześniej tym lepiej**”.

Dodam jeszcze, że warto intensywnie zająć się dzieckiem do 10. roku życia, kiedy nie jest jeszcze zakończona mielinizacja włókien nerwowych, struktury nerwowe są jeszcze plastyczne i dużo można „poprawić”.

Jeżeli po konsultacjach okulistycznych i ortoptycznych nadal występuje problem, należy dalej diagnozować dziecko. Zaleciłabym badanie procesów integracji sensorycznej, ponieważ właśnie SPD (sensory processing disorder), czyli zaburzenie przetwarzania sensorycznego, może być przyczyną niepowodzeń w rozwijaniu umiejętności szkolnych takich jak pisanie, czytanie, przerysowywanie wzorów.

PERCEPCJA WZROKOWA jest zdolnością do rozpoznawania i rozróżniania bodźców wzrokowych, a także do ich interpretowania przez odniesienie do poprzednich doświadczeń. Percepcja wzrokowa uczestniczy niemal we wszystkich działaniach człowieka. Odpowiedni poziom percepcji wzrokowej umożliwi dziecku naukę czytania, pisania, stosowania reguł ortografii, wykonywania zadań arytmetycznych oraz rozwinięcie wszystkich tych umiejętności, których wymaga się od niego podczas nauki w szkole. Największe znaczenie w rozwoju umiejętności uczenia się dzieci ma pięć aspektów percepcji wzrokowej.

Są to:

- koordynacja wzrokowo-ruchowa
- spostrzeganie figury i tła
- stałość spostrzegania
- spostrzeganie położenia przedmiotów w przestrzeni
- spostrzeganie stosunków przestrzennych

Jakie trudności przejawiają dzieci z zaburzoną percepcją wzrokową?

- mają problem z różnicowaniem, zapamiętywaniem i odtwarzaniem liter i figur geometrycznych,
- mylą litery o podobnym kształcie: a-ą, a-o, m-n, l-t,
- mylą litery, których znaczenie zmienia element w przestrzeni: p-b, g-d,
- wolniej czytają, bo nie skupiają się na treści czytanej tylko na technice czytania.

Podczas czytania dziecko potrafi „wymyślać” tekst, często uczy się go na pamięć i nie za bardzo potrafi go zinterpretować. Bo nie czyta ze zrozumieniem.

IQ tych dzieci potrafi być bardzo wysoki, dlatego często można nie rozpoznać problemu głównego, czyli zaburzeń percepcji wzrokowej.

Z wielu opracowań osób zajmujących się ćwiczeniami percepcji wzrokowej w pracy zawodowej postarałam się wybrać najciekawsze. Myślę, że wiele z nich robicie Państwo od zawsze ze swoimi dziećmi. Ale w problemach z percepcją wzrokową trzeba je wykonywać codziennie i traktować jak przyjemną zabawę.

ĆWICZENIA NA KSZTAŁTACH LITEROPODOBNYCH I LITERACH:

1. Różnicowanie liter o podobnych kształtach.
2. Rozpoznawanie liter wśród 2 i 3-literowego układu np. NB,WE.
3. Dobieranie liter wielkich i małych.
4. Dobieranie liter drukowanych i pisanych.
5. Składanie pociętych liter, wyrazów wg wzoru.
6. Wyszukiwanie takich samych sylab i ich segregowanie.
7. Segregowanie wyrazów takich samych, o takiej samej liczbie liter, z samogłoską w środku, np. moc, kot, z określoną samogłoską.
8. Wyodrębnianie liter w wyrazach, podkreślanie ich kolorem.
9. Dobieranie wyrazów graficznie podobnych: różniących się jedną literą np. las-los, lato-lata.
10. Eliminatki-wykreślanki: wykreślanie jednakowych lub nie pasujących do pozostałych elementów/liter, układów liter, wyrazów itp./
11. Wyszukiwanie w rozsypankach wyrazowych takich samych wyrazów od jednosylabowych do wielosylabowych.
12. Uzupełnianie brakujących liter, sylab w wyrazach.
13. Dobieranie par wyrazów takich samych, wyrazy są wizualnie podobne np. bada, pada, doda, dada, poda, doba, baba, bada itp.

ĆWICZENIA NA OBRAZKACH POJEDYNCZYCH PRZEDMIOTÓW:

1. Rozpoznawanie treści na krótko pokazywanych.
2. Dobieranie par obrazków.
3. Segregowanie obrazków na grupy tematyczne /zwierzęta, rośliny, pojazdy itp.
4. Rysowanie przedmiotów według instrukcji słownej.
5. Zapamiętywanie jak największej liczby przedmiotów na obrazku.
6. Układanie obrazków zgodnie z instrukcją po prawej i po lewej stronie oraz określanie położenia obrazków (pod, nad, za..).

7. Układanie obrazków wg kolejności w jakiej były pokazywane.
8. Dobieranie części do całego obrazka.
9. Układanie obrazków z części: z wzorem, z pamięci, bez wzoru.
10. Wyszukiwanie różnic w obrazkach.
11. Wycinanie obrazków z gazet, stemplowanie, lepienie z plasteliny.

ĆWICZENIA NA FIGURACH GEOMETRYCZNYCH:

1. Dobieranie par figur.
2. Rozpoznawanie figur w krótkich ekspozycjach.
3. Różnicowanie i układanie figur wg wielkości.
4. Wyszukiwanie podobnych kształtów.
5. Składanie figur z części.
6. Układanie kompozycji geometrycznych z części.
7. Rysowanie kompozycji z figur geometrycznych – szlaczki.
8. Segregowanie figur wg różnych zasad doboru , np. kształt, kolor, wielkość, położenie.
9. Wystukiwanie sekwencji (kropki i figury) złożonych narysowanych na tablicy.
10. Rysowanie wystukiwanej sekwencji.

ĆWICZENIA NA KONTURACH

1. Dobieranie w pary figury konturowej i pełnej.
2. Tworzenie par figur konturowych tej samej i różnej wielkości.
3. Zmniejszanie i powiększanie wielkości figur.
4. Wpisywanie figur jednych w drugie.
5. Nakładanie figur na siebie.
6. Odczytywanie figur ze złożonych układów.
7. Uzupełnianie figur brakującymi elementami.
8. Tworzenie kompozycji w formie wzorków, szlaczków.
9. Rysowanie labiryntów według wzoru i instrukcji słownej.
10. Kolorowanie, malowanie farbami.
11. Wodzenie palcem po wzorze.
12. Rysowanie w powietrzu (palcem lub ręką) określonego kształtu.

ĆWICZENIA NA OBRAZKACH TEMATYCZNYCH:

1. Dobieranie takich samych obrazków.
2. Wskazywanie obrazków, które nie pasują do pozostałych.
3. Składanie obrazków wg wzoru, następnie z pamięci.
4. Uzupełnianie brakujących elementów poprzez dołożenie, dorysowanie, przyklejanie (kończenie zaczętych rysunków).
5. Przekalkowanie, odwzorowanie, próby samodzielnego narysowania.
6. Opowiadanie treści obrazka.
7. Szukanie różnic i podobieństw w obrazkach.
8. Porządkowanie historyjek obrazkowych wg kolejności zdarzeń.
9. Składanie klocków obrazkowych wg wzoru.
10. Do ćwiczeń analizatora wzrokowego mogą być wykorzystane gotowe pomoce, np.
 - klocki w kształcie figur geometrycznych,
 - układanka-przybijanka,
 - ćwiczenia w czasopiśmie dziecięcym,
 - karty typu *czarny Piotruś*
 - układanki obrazkowe,
 - klocki obrazkowe.

Wytrwałości w pracy i powodzenia!

Lidia Silska